

σύγχρονο

Φάσμα GROUP

προπαρασκευή για

A.E.I.

μαθητικό φροντιστήριο

25^{ης} Μαρτίου 111

Πετρούπολη

☎ 210. 50.20.990 - 50.27.990

25^{ης} Μαρτίου 74

Πλατεία Πετρούπολης

☎ 210.50.60.845 - 50.50.658

Γραβιάς 85

Κηπούπολη

☎ 210.50.51.557 - 50.56.926

Πρωτεσίλαου 63

Πλ. Ευαγγελίστριας - Ίλιον

☎ 210.26.32.505 - 26.32.507

Μάθημα: Νεοελληνική Γλώσσα και Λογοτεχνία

Τάξη: Γ' Λυκείου

Καθηγητές: Ομάδα Φιλολόγων Φροντιστηρίων Φάσμα

Ημερομηνία: 12 Ιανουαρίου 2020

Ονοματεπώνυμο:

Κείμενο Ι: Κοτζιά Αντιλιάν, «Η μαζοποίηση ως υποδούλωση του εγώ»

Ο Κοτζιά Αντιλιάν είναι Πολιτικός Επιστήμων. Τα ερευνητικά του ενδιαφέροντα περιστρέφονται γύρω από την Πολιτική Θεωρία, τις Διεθνείς Σχέσεις και από ζητήματα εξουσίας υπό την οπτική των παραδοσιακών και σύγχρονων προσεγγίσεων. Όλα τα προαναφερθέντα, βεβαίως, μελετώνται από την ιστορική διάσταση των κοινωνικοπολιτικών μετασχηματισμών.

Η μαζοποίηση είναι μια διαδικασία κατά την οποία η κριτική ικανότητα και η ορθολογική σκέψη κάθε ατόμου μεταβάλλονται σε μια κατάσταση αγελαίας συμπεριφοράς, όπου ξεθωριάζει η ιδιαιτερότητα και αποθεώνονται η γενικότητα και η παθητικότητα. Πιο συγκεκριμένα, από τις τελευταίες δεκαετίες του 20ου αιώνα, λόγω της συνεχούς μετάλλαξης του καπιταλισμού και της γέννησης νέων καταναλωτικών αναγκών, παρατηρούμε ότι ο άνθρωπος - καταναλωτής απώλεσε βασικά στοιχεία της κοινωνικότητάς του, με αντάλλαγμα την υλική ευημερία και το ατομικιστικό πρότυπο ζωής. Αυτή η μεταστροφή του ατόμου σε έτοιμα πακέτα νοηματοδότησης της πραγματικότητας, με τη μορφή παρεχόμενων προϊόντων, είχε ως συνέπεια τη συναισθηματική του απογύμνωση και την ψυχική του απομόνωση.

Η προαναφερθείσα διαδικασία επιτεύχθηκε με τάχιστους ρυθμούς και στον ελλαδικό χώρο, καθώς τις τελευταίες δεκαετίες, μέσω και των πασιφανών πολιτικών διευκολύνσεων, οι πολίτες επεδίωκαν την προσωπική τους ευχαρίστηση, υπονομεύοντας ανθρωπιστικές αρχές και αξίες, όπως η αλληλεγγύη και ο αλληλοσεβασμός. Βασική αιτία για την αλλοίωση της ιδιαιτερότητας ήταν η επιτακτική ανάγκη των αγορών να ελεγχθεί η καταναλωτική συμπεριφορά, με αποτέλεσμα μέσω των διαφημίσεων να καμφθούν οι νοητικές και πνευματικές αντιστάσεις των πολιτών.

Επιπροσθέτως, πέρα από τις υλικές αιτίες μείζονα ρόλο διαδραμάτισε και η ψυχική προθυμία των καταναλωτών προς την οδό της μαζοποίησης. Χαρακτηριστικά προσεγγίζοντας φροϋδικά το ζήτημα, η μαζοποίηση έχει ένα «συγκριτικό πλεονέκτημα» σε σχέση με την ύπαρξη κριτικής ικανότητας και

ορθολογισμού, καθώς προσφέρει στα συμβαλλόμενα μέρη ένα πλαίσιο ασφάλειας και μη ενοχής για οτιδήποτε δυσάρεστο συμβεί στον μελλοντικό ορίζοντα. Αυτό επιτυγχάνεται, καθώς την ευθύνη για το αποτέλεσμα των εσφαλμένων επιλογών την επωμίζεται το σύνολο των συμβαλλόμενων μερών, με αποτέλεσμα τα άτομα να επαναπαύονται σε μια κατάσταση αδράνειας. Δυστυχώς, εδώ επαληθεύεται και το συμπέρασμα που είχε εξαχθεί από το πείραμα του Μίλγκραμ, καθώς οι άνθρωποι πολλές φορές προτιμούν τη συναισθηματική νηνεμία¹ και τη νοητική ύπωση, από τη δύσκολη οδό της πνευματικής εγρήγορσης και της ανάληψης προσωπικών ευθυνών.

Το φλέγον ζήτημα που γεννιέται από τα προαναφερθέντα είναι ότι η κίβδηλη² υλική ευδαιμονία που βιώνε ένα μεγάλο μέρος του δυτικού και ελληνικού πληθυσμού εξαντλείται, καθώς η πολιτική λιτότητας που έχει σκεπάσει τη Δύση έχει επιφέρει τερατώδη αποτελέσματα στην πλειονότητα των πολιτών. Αυτό έχει σαν αποτέλεσμα να ταραχθεί ο γενικός χαρακτήρας του μαζοποιημένου ανθρώπου, καθώς η αναγκαιότητα της επιβίωσης σε εποχές οικονομικής και κοινωνικής κατάπτωσης οδηγεί τα άτομα στον επαναπροσδιορισμό των ηθικών και ανθρωπιστικών αξιών. Στις μέρες μας βρισκόμαστε εν μέσω της συγκεκριμένης διαδικασίας, διότι είναι απαραίτητο για να βγούμε από τον λήθαργο που έχει επιφέρει η οικονομική και ανθρωπιστική κρίση να στραφούμε προς την πνευματική «αναγέννηση» με τη χρήση των δύο βασικών μας νοητικών εργαλείων, της κριτικής σκέψης και του ορθολογισμού.

Εν κατακλείδι, το στοίχημα για τον σημερινό άνθρωπο είναι τεράστιο, καθώς η κρίση ξέβρασε ένα μείζον αίτημα. Το αίτημα αυτό διαχέεται σε όλα τα επίπεδα (οικονομικό, κοινωνικό, πολιτικό, πνευματικό), και προτάσσει την άμεση επαναξιολόγηση του οικονομικού και του πνευματικού μας γίνεσθαι, με απώτερο σκοπό τον θρίαμβο της αλληλεγγύης, του αλληλοσεβασμού και της αλληλοκατανόησης.

Κοτζιά Αντιλιάν, Πρωταγωνιστές, 15-08-2014

Κείμενο II: Τ. Αναστασίου, «Πολιτιστικό αντάρτικο»

Ο Τάσος Αναστασίου είναι συγγραφέας μυθιστορημάτων. Αρθρογραφεί τακτικά στην εφημερίδα «Ρήξη» και σε ιστοσελίδες.

Είναι εμφανές στις μέρες μας πως ο ιστός της κοινωνίας έχει διαρραγεί, η κοινωνική συνοχή φθίνει, τη στιγμή που ο καθένας αντιλαμβάνεται τον εαυτό του ιδωμένο ως σχετιζόμενο με μια οθόνη ή εμπορούμενο από μια ουσία ή ένα οποιοδήποτε πάθος.

Ο πολίτης σήμερα είναι αποξενωμένος, αγχωμένος, εγκλωβισμένος μέσα στην θεοποίηση της οθόνης των έξυπνων κινητών (με την οπουδήποτε σύνδεση στο διαδίκτυο και τα εκατοντάδες εγκατεστημένα «παιχνίδια»), της τηλεοπτικής οθόνης (με την κομματική προπαγάνδα, τα ναρκισσιστικά ριάλιτι), της οθόνης του υπολογιστή και τις αμέτρητες επιλογές που αυτή προσφέρει μέσω του διαδικτύου. Η οθόνη είναι η νέα θεά που υποκαθιστά εύκολα και άμεσα τις ανθρώπινες σχέσεις, την επαφή μας με τον «άλλον».

Παράλληλα, προκειμένου να καταπραύνη τη ρουτίνα της καθημερινότητας, την οικονομική δυσχέρεια, τις προσωπικές ανασφάλειες, το βάναυσο της πολύωρης εργασίας ή της εξοντωτικής ανεργίας, ο σύγχρονος πολίτης καταφεύγει ανεμπόδιστα στην υποβοηθούμενη με ουσίες και τζόγο «διασκέδαση»: Το αλκοόλ ρέει άφθονο στην τουριστική μας «μπαρούπολη», ενώ σε κάθε γειτονιά υπάρχει κι ένα μικρό καζίνο. Με όλες αυτές τις επιλογές, κατορθώνει να σκοτώσει το χρόνο του και συγχρόνως το νόημα της ύπαρξής του. Αναντίρρητα, αποδέχεται παθητικά τον τρόπο ζωής που του σερβίρεται.

Ακριβώς επειδή ο τρόπος αυτός του βίου είναι εισαγόμενος, η απάντησή μας πρέπει να είναι ενδογενής. Να έχει ταυτότητα τις εγχώριες τέχνες και τα ελληνικά γράμματα. Ο ατομικός - παθητικός χρόνος του ατόμου μπορεί να μετατραπεί σε συλλογικό - δημιουργικό, μέσω της δημιουργίας νέων χώρων συνύπαρξης, οάσεων στην έρημο της παγκοσμιοποίησης.

Για την απεξάρτηση από την οθόνη είναι αναγκαία μια πολιτιστική ανάταση, χρειάζονται πόλοι δημιουργίας και δεκάδες «εκκλησίες τέχνης». Αυτοί οι πόλοι δεν έχει νόημα να χωροθετηθούν κεντρικά, σε κάποια ευρύχωρη αίθουσα ή σε κάποιο ανακαινισμένο κτήριο. Θα πρέπει να είναι δεκάδες και να είναι ακροβολισμένοι στις γειτονιές μιας πόλης, εκεί που κατοικούν οι άνθρωποι, σε απόσταση ανάσας από τα σπίτια τους. Τα αδιάθετα διαμερίσματα και άλλα κτήρια ιδιοκτησίας δήμων μαζί με εκατοντάδες «κοιμώμενα» τα απογεύματα και τα Σαββατοκύριακα σχολεία, όλη δηλαδή η ανεκμετάλλευτη κτηριακή υποδομή μπορεί και πρέπει να γίνουν τέτοιου είδους πόλοι.

Τοπικές βιβλιοθήκες, ομάδες ανάγνωσης, μαθήματα αρχαίων ελληνικών και ετυμολογίας δημιουργική γραφή, θεατρικές παραστάσεις, κινηματογράφος (προβολές και πειραματισμός), μαθήματα βυζαντινής μουσικής, παραδοσιακών χορών (κυκλωτικών δηλαδή, όχι ατομικών ξεσπασμάτων), ομάδες λαϊκής τέχνης και χειροτεχνίας, ζωγραφική, γλυπτική, αγιογραφία, εκθεσιακοί χώροι, παρουσιάσεις βιβλίων, ομιλίες, συζητήσεις.

Πολλά μικρά χτυπήματα μπορούν να έχουν αποτέλεσμα ακόμα και όταν οι άλλοι βομβαρδίζουν. Ο σύγχρονος βομβαρδισμός τους που τροφοδοτεί τις εγωκεντρικές εκτονώσεις κουκουλώματος της ανασφάλειας θα είναι άστοχος όταν απεξαρτηθούμε από αυτόν.

Οφείλουμε, λοιπόν, να μετατρέψουμε την βιομηχανία ελεύθερου χρόνου σε «παιχνίδι σχέσεων» πολύτιμου χρόνου. Παρεμβάσεις ανθρωπιάς και δημιουργίας, αντίδοτο στην αποβλάκωση, την αυτοϊκανοποίηση, την κατρακύλα των υποβοηθημάτων. Το οικονομικό κόστος για τον Δήμο μικρό. Η πολιτική απόφαση αναγκαία.

T. Αναστασίου, huffingtonpost.gr

Κείμενο III, Κώστας Καρυωτάκης, «Τρεις Μεγάλες Χαρές»

Το πεζό, που αποτελεί το πρώτο μέρος του πεζογραφήματος «Τρεις μεγάλες χαρές», τιτλοφορείται αμφίσημα «Καλός Υπάλληλος». Πρόκειται για την παραδειγματική, μα και προφανώς βιωμένη περίπτωση ενός συμβατικά ευσυνείδητου δημοσίου υπαλλήλου – ακριβέστερα, ενός άμαχου, γερασμένου γραφιά– ο οποίος έχει από καιρό παραδεχτεί τη στάσιμη υποτέλειά του.

Όμορφος κόσμος, ηθικός, αγγελικά πλασμένος!

Δ. Σολωμός

I. Καλός υπάλληλος

Είναι ένας αγαθός γεροντάκος. Έπειτα από τριάντα χρόνων υπηρεσία, έχει να διατρέξει όλους τους βαθμούς. Γραφεύς στο πρωτόκολλο.

Πάντα έκανε τη δουλειά του ευσυνείδητα, σχεδόν με κέφι. Σκυμμένος από το πρωί ως το βράδυ στο παρθενικό βιβλίο του, περνούσε τους αριθμούς και αντέγραφε τις περιλήψεις. Κάποτε, μετά την καταχώριση ενός εισερχομένου ή ενός εξερχομένου, ετράβαγε μια γραμμή που έβγαινε από την τελευταία στήλη και προχωρούσε προς το περιθώριο, έτσι σαν απόπειρα φυγής. Αυτή η ουρά δεν είχε θέση εκεί μέσα, όμως την τραβούσε βιαστικά, με πείσμα, θέλοντας να εκφράσει τον εαυτό του. Αν έσκυβε κανείς πάνω στην απλή και ίσια γραμμούλα, θα διάβαζε την ιστορία του καλού υπαλλήλου.

Νέος ακόμη, μπαίνοντας στην υπηρεσία, εχαιρέτησε με συγκαταβατικό χαμόγελο τους συναδέλφους του. Έτυχε να καθίσει σ' αυτήν την καρέκλα. Κ' έμεινε εκεί. Ήρθαν άλλοι αργότερα, έφυγαν, επέθαναν. Αυτός έμεινε εκεί. Οι προϊστάμενοί του τον θεωρούσαν απαραίτητο. Είχε αποκτήσει μία φοβερή, μοιραία ειδικότητα.

Ελάχιστα πρακτικός άνθρωπος. Τίμιος, ιδεολόγος. Μ' όλη τη φτωχική του εμφάνιση, είχε αξιώσεις ευπατρίδου. Ένα πρωί, επειδή ο Διευθυντής του τού μίλησε κάπως φιλικότερα, επήρε το θάρρος, του απάντησε στον ενικό, εγέλασε μάλιστα ανοιχτόκαρδα και τον χτύπησε στον ώμο. Ο κύριος Διευθυντής τότε, μ' ένα παγωμένο βλέμμα, τον εκάρφωσε πάλι στη θέση του. Κ' έμεινε εκεί.

Τώρα, βγαίνοντας κάθε βράδυ από το γραφείο, παίρνοντας τον παραλιακό δρόμο, βιαστικός βιαστικός, γυρίζοντας δαιμονισμένα το μπαστούνι του με την ωραία, νικέλινη λαβή, γράφει κύκλους μέσα στο άπειρο. Και μέσα στους κύκλους τα σημεία του απείρου. Όταν περάσει τα τελευταία σπίτια, θ' αφήσει πάντα να ξεφύγει ψηλό με ορμή το μπαστούνι του, έτσι σαν απόπειρα λυτρωμού.

Μετά τον περίπατο τρυπώνει σε μία ταβέρνα. Κάθεται μόνος, αντίκρυ στα μεγάλα, φρεσκοβαμμένα βαρέλια. Όλα έχουν γραμμένο πάνω απ' την κάνουλα, με παχιά μαύρα γράμματα, τ' άνομό τους: Πηνιός, Γάγγης, Μισσισιπιπής, Τάρταρος. Κοιτάζει εκστατικός μπροστά του. Το τέταρτο ποτηράκι γίνεται ποταμόπλοιο, με το οποίο ταξιδεύει σε θαυμάσιους, άγνωστους κόσμους. Από τα πυκνά δέντρα, πίθηκοι σκύβουν και τον χαιρετάνε. Είναι ευτυχής.

http://users.uoa.gr/~nektar/arts/tributes/kwstas_karywtakis

¹ ηρεμία

² ψεύτικη

ΘΕΜΑΤΑ

ΘΕΜΑ Α

Να αποδώσετε συνοπτικά το περιεχόμενο των τριών πρώτων παραγράφων του **Κειμένου Ι** (70-80 λέξεις).

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ Β´

1^ο Ερώτημα

Να γράψετε δίπλα από κάθε γράμμα τη λέξη Σωστό ή Λάθος, ανάλογα με το αν νομίζετε ότι η πρόταση αποδίδει ορθά το νόημα του **Κειμένου Ι**. Στη συνέχεια να τεκμηριώσετε την απάντησή σας, παραθέτοντας τα αντίστοιχα χωρία από το κείμενο.

Κείμενο Ι

- α. Ο καταναλωτισμός συντέλεσε καθοριστικά στη μαζοποίηση του σύγχρονου ανθρώπου.
- β. Η πολιτική που ακολουθήθηκε τα τελευταία χρόνια στη χώρα μας εμπόδισε την ανάπτυξη του καταναλωτισμού.
- γ. Η αποφυγή ανάληψης ευθυνών από τον άνθρωπο είναι βασικός παράγοντας που οδηγεί στη μαζοποίησή του.
- δ. Η οικονομική κρίση έφερε στην επιφάνεια το πρόβλημα της μαζοποίησης.
- ε. Για την αντιμετώπιση της κατάστασης αρκεί ο επαναπροσδιορισμός του οικονομικού μοντέλου ζωής.

Μονάδες 15

2^ο Ερώτημα

Τα Κείμενα I και II συνδιαλέγονται. Ποια άποψη του συγγραφέα του **Κειμένου I**, σχετικά με την «έξοδο» του σύγχρονου ανθρώπου από την παθητικότητα, επιβεβαιώνεται και συμπληρώνεται από τον συγγραφέα του **Κειμένου II**;

Μονάδες 10

3^ο Ερώτημα

α. Στην 3^η παράγραφο (**Κείμενο II**) ο συγγραφέας θέλει να εξηγήσει, να πείσει ή να αφυπνίσει τον αναγνώστη; Επιλέξτε μία από τις παραπάνω επιλογές και τεκμηριώστε την απάντησή σας με αναφορές σε κειμενικούς δείκτες.

Μονάδες 5

β. Να βρείτε τις δευτερεύουσες αναφορικές προτάσεις και να τις χαρακτηρίσετε (ονοματικές – επιρρηματικές, προσδιοριστικές – παραθετικές): *«Η μαζοποίηση είναι μια διαδικασία κατά την οποία η κριτική ικανότητα και η ορθολογική σκέψη κάθε ατόμου μεταβάλλονται σε μια κατάσταση αγελιάς συμπεριφοράς, όπου ξεθωριάζει η ιδιαιτερότητα και αποθεώνονται η γενικότητα και η παθητικότητα.»*

Μονάδες 5

γ. *«Πρέπει, λοιπόν, να μετατρέψουμε την βιομηχανία ελεύθερου χρόνου σε “παιχνίδι σχέσεων” πολύτιμου χρόνου.»* Να μετασχηματίσετε το κείμενο, χρησιμοποιώντας γ' πρόσωπο και παθητική σύνταξη και να αντικαταστήσετε με συνώνυμες τις τονισμένες λέξεις. Ποια αλλαγή παρατηρείται στο επικοινωνιακό αποτέλεσμα;

Μονάδες 5

ΘΕΜΑ Γ

Αξιοποιώντας δύο κειμενικούς δείκτες, εντοπίστε το θέμα του διηγήματος (**Κείμενο III**) και τον τρόπο με τον οποίο το παρουσιάζει ο Καρυωτάκης. Πώς κρίνετε εσείς τη στάση του ήρωα; (150 λέξεις)

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ Δ

Ο συγγραφέας του **Κειμένου II** υποστηρίζει ότι η οθόνη έχει υποκαταστήσει τις ανθρώπινες σχέσεις και ότι η «ίαση» θα έρθει μέσω μιας πολιτιστικής ανάτασης. Συμφωνείτε με την παραπάνω άποψη; Ποιους τρόπους θα προτείνατε για την επίτευξη ενός τέτοιου στόχου; Σε σχολικό συνέδριο με θέμα τις ανθρώπινες σχέσεις να εκφωνήσετε ομιλία (350 λέξεις) στην οποία να διατυπώσετε τις απόψεις σας, χωρίς να αγνοήσετε τις πληροφορίες του κειμένου αναφοράς.

Μονάδες 30

Να έχετε επιτυχία!